

КЫСКАЧА МАЗМУН

Даярдаган	: Байдылдаева Гүлзана
Университет	: Кыргыз-Түрк “Манас” Университети
Багыты	: Педагогика
Иштин сыпаты	: Магистрдик диссертация
Беттердин саны	: 116 бет
Бүтүрүү датасы	: 26/05/2011
Илимий жетекчи	: П.и.к.проф. Акматали Алимбеков

Кыргыз фольклорундагы афористикалык жанрларды этнопедагогикалык негизде сыпаттоо

Изилдөөбүз кыргыз фольклорунда афористикалык каражаттарды талдоо, алардын этнопедагогикалык маанисин жана функциясын ачып берүү жана афористикалык жанрлардагы негизги идеяларды сыпаттоону көзөмөл тутат. Коюлган максат теориялык-практикалык, социологиялык, педагогикалык усулдар, фольклордун жана этнопедагогиканын теориясы боюнча адабияттарды окуп үйрөнүү, фольклордук тексттерди анализдөө, салыштыруу, илимий жалпылоо, жыйынтык чыгаруу, жалпы корутундулоо аркылуу аткарылган.

Изилдөөнүн илимий жаңылыгын «афористтик педагогика» салттуу таалим-тарбиянын «афористтик каражаттары» дефиницияларын айкындоо, тактоо; кыргыз фольклорундагы афористтик чыгармаларды этнопедагогикалык электен паремияларды когнитивдик-педагогикалык «электен» өткөзүү жана аларды таалим-тарбиянын каражаты катары сыпаттоо; афористтик чыгармалардагы педагогикалык идеялардын потенциялын мазмундук тематикалык аспектте талдоо түзөт.

Диссертация киришүүдөн, эки главадан, корутундудан, колдонулган адабияттардын тизмесинен жана тиркемеден турат.

Биринчи бап «Салттуу тарбияда афористикалык каражаттардын функциялары» деп аталып, бул бапта афористикалык каражаттар жана алардын жанрдык жиктери жөнүндө маалымат берилген. Ошону менен бирге алардын педагогикалык функциялары аныкталып, өз ара байланыштары чечмеленген.

Экинчи бап «Кыргыз фольклорунун афористикалык жанрларындагы педагогикалык идеялардын негизги багыттары» - деп аталып, мында эмгек, чыныгы адам, этика, акыл, билим жана экологиялык тарбия темасынын афористикалык чыгармаларда алган орду талдоого алынган.

Жүргүзүлгөн изилдөөнүн натыйжасы, анын корутундусу практикалык мааниге ээ жана педагогикалык ишмердүүлүктүн ар кыл учурларында кеңири пайдаланса болот.

ÖZ

Yazar	: Elida ABDULLAYEVA
Üniversite	: Kırgızistan-Türkiye ‘Manas’ Üniversitesi
Anabilim Dalı	: Eğitim Bilimleri
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: 116 sayfa
Mezuniyet tarihi	: 26/05/2011
Tez danışmanı	: Prof. Dr. Akматали АЛІМБЕКОВ

KIRGIZ FOLKLORUNDAKİ KALIPLAŞMIŞ ÖĞELERİ ETNOPEDAGOGİK YÖNDEN BETİMLEMEK

Araştırmamızda kırgız folklorundaki kalıplaşmış öğeleri araştırmayı, onları etnopedagogik yönden betimlemeyi, fonksiyonunu ve kalıplaşmış öğelerdeki temel fikirleri betimlemeyi amaçlamıştık. Araştırma teorik ve uygulamalı, toplumsal, eğitimbilimsel yöntemleriyle araştırılmıştır. Bunun yanısıra folklorun ve etnopedagojinin teorisiyle ilgili edebiyatları okuyarak, folklor metinleri eleştirerek, karşılaştırarak, sonuç çıkararak yapılmıştır.

Araştırmanın ilmi gelişmesi ‘özlü sözlü eğitim’ geleneksel eğitimin ‘kalıplaşmış öğelerini’ belirtmek; kırgız folkloründe kalıplaşmış öğeleri etnopedagogik yönden ve bilişsel eğitim açısından irdelenmek, onları eğitimbilimin ögesi olarak betimlemek; kalıplaşmış öğelerdeki eğitimbilimsel düşüncelerin potansiyelini, anlamsal tematik açıdan araştırmaktır.

Araştırma giriş, sonuç olarak iki bölümden, sonuç ve ekten oluşur.

Birinci bölüm ‘Geleneksel eğitimde kalıplaşmış öğelerin fonksiyonları’ diye adlandırılarak, bu bölümde kalıplaşmış öğeler ve onların türleri hakkında bilgi verilir. Bununla birlikte onların eğitimbilimsel fonksiyonları belirlenerek ilişkileri açıklanmıştır.

İkinci bölüm ‘Kırgız Folklorünün Kalıplaşmış Öğelerindeki Temel Eğitimbilimsel Düşünceleri’ olarak adlandırılıp bu bölümde emeğin, yetişkin insanın, etîğin, aklın, ilmin ve doğanın eğitimdeki yeri araştırılmıştır.

Araştırma sonucu pratik anlama sahiptir ve eğitimbilimsel alanda kullanılabilir.

АБСТРАКТ

Выполнила : Байдылдаева Гулзана
Университет : Кыргызско-Турецкий Университет“Манас”
Направление : Педагогика
Описание работы : Магистрская диссертация
Количество страниц : 116 страниц
Дата окончания : 26/05/2011
Научный руководитель : Проф., докт. Акматали Алимбеков

Исследование афористических жанров кыргызского фольклора в этнопедагогическом аспекте

Данное исследование направлено на анализ афористических средств кыргызской фольклористики, раскрытие их этнопедагогических значений и функций и описание основных идей афористических жанров. Поставленная цель достигнута изучением теоретико-практических, социологических, педагогических методик, литературы по теории фольклора и этнопедагогики, анализированием фольклорных текстов, проведением сравнительного анализа, научным обоснованием и обобщением, выведением результатов и общими заключениями. Научная новизна исследования состоит в определении дефиниций «афористических средств» в традиционном воспитании «афористической педагогики», их уточнении, этнопедагогической выборкой афористических произведений в кыргызской фольклористике, также когнитивно-педагогической выборкой паремий и определением данных средств как средства воспитания; также новизна состоит в

анализе потенциала педагогических идей в афористических произведениях в содержательно-тематическом аспекте.

Диссертация состоит из введения, двух глав, заключения, списка использованной литературы и приложения.

Первая глава приведена под названием «Функции афористических средств в традиционном воспитании», и в данной главе даны сведения об афористических средствах и их жанровых разнообразиях. Также определены их педагогические функции, подробно растолкованы их взаимосвязи.

Вторая глава дана под названием «Основные направления педагогических идей в афористических жанрах кыргызской фольклористики», и здесь в афористических произведениях проведен анализ ролей таких тем, как труд, совершенный человек, этика, ум, образование и экологическое воспитание.

Результаты проведенного исследования, его заключение имеют практическое значение и могут быть широко применены в различных ситуациях педагогической деятельности.

ABSTRACT

Written by : Elida ABDULLAEVA
University : Kyrgyz-Turkish “Manas” University
Direction : Pedagogy
Work description : Master’s thesis
Number of pages : 116 pages
End date : 26/05/2011
Supervisor : Prof. Dr. Akmatali Alimbekov

RESEARCH OF APHORISTIC GENRE IN KYRGYZ FOLKLORE ON THE BASIS OF ETNOPEDAGOGY

This research is focused on the analysis of aphoristic means of study of Kyrgyz folklore, the disclosure of their ethnological and pedagogical significances and functions and description of the main ideas of aphoristic genres. The stated goal is achieved by the study of theoretical and practical, sociological, pedagogical methods, the literature on the theory of folklore and ethnological pedagogy, analysis of folklore texts, comparative analysis, the scientific substantiation and a generalization, breeding results and general conclusions. The scientific novelty of this research is to determine the definitions of “aphoristic means” in the traditional education of “aphoristic pedagogy”, their precise definition, ethnological and pedagogical selection of aphoristic works in the Kyrgyz folklore, as well as cognitive and pedagogical selection of proverbs and the definition of these means as a means of education; the novelty lies in the analysis of potential of pedagogical ideas in the aphoristic works in content-thematic aspects.

The thesis consists of introduction, two chapters, conclusion, list of references and an annex.

The first chapter is presented under the title “Functions of aphoristic means in a traditional education”, and this chapter provides information on aphoristic means and their genre diversity. There is also defined their pedagogical functions, interpreted detailed their relationships.

The second chapter is given under the name “The main directions of pedagogical ideas in the aphoristic genres of Kyrgyz folklore”, and there is analyzed the role of such topics as labor, real people, ethics, intelligence, education and environmental education in the aphoristic works.

Results of the research, its conclusion have practical significance and can be widely applied in different situations of the pedagogical activities.

МАЗМУНУ

КОМИССИЯЛЫК	БАРАКЧА
.....	i
КЫСКАЧА	МАЗМУНУ
.....	iii
ÖZ	
.....	
.....v	
АБСТРАКТ	
.....	
...vii	
ABSTRACT	
.....	
....ix	
МАЗМУНУ	
.....	
....xi	
КЫСКАРТЫЛГАН	СӨЗДӨР
.....	xii
КИРИШҮҮ	
.....	
.....1	
Биринчи бап: САЛТТУУ ТАРБИЯДА АФОРИСТИКАЛЫК КАРАЖАТТАРДЫН	
ФУНКЦИЯЛАРЫ	
.....7	
1.1 Фольклордук чыгармаларды педагогикалык жактан аңдоонун тарыхый	
ретроспективасы.....	
.....7	
1.2.Афористикалык	жанрдын

табияты.....	18
1.3.Афористикалык	
каражаттар.....	23
1.3.1. Макалдар.....	
.....	23
1.3.2. Лакаптар.....	
.....	29
1.3.3	
Табышмактар.....	
.....	31
1.3.4.	
Баталар.....	
.....	35
1.3.5.	
Каргыштар.....	
.....	39
1.3.6. Санат – насыят	
ырлары.....	43
1.4. Афористикалык жанрлардын өз ара	
байланыштары.....	48

Биринчи	бап	боюнча	корутунду
.....			55
Экинчи бап:	КЫРГЫЗ ФОЛЬКЛОРУНУН	АФОРИСТИКАЛЫК	
ЖАНРЛАРЫНДАГЫ	ПЕДАГОГИКАЛЫК	ИДЕЯЛАРДЫН	НЕГИЗГИ
БАГЫТТАРЫ.....			58
2.1. Сүйүү			
идеясы.....			
.....			58
2.2. Экологиялык			
тарбия.....			63
2.3. Жетилген			адамды
тарбиялоо.....			68
2.4. Эмгек			
тарбиясы.....			
.....			73

Кыскартуулар	Чечмелениши
---------------------	--------------------

2.5. Акыл,	билим
тарбиясы.....	83
2.6. Этика	тарбиясы.
Меймандостук.....	85
Экинчи	бап
	боюнча
	корутунду
.....	88
Корутунду	жана
	сунуштар
.....	90
Özet	
.....	
.....	96
Колдонулган	адабияттардын
	тизмеси
.....	111
Тиркеме.....	
.....	117

а.э.	Ал эми
Б.	Бишкек
б.	бет/беттер
б.а.	Башкача айтканда
б.з.	биздин замандын
б.з.ч.	биздин заманга чейинки
ж.б.	жана башка
ж.б.у.с.	жана башка ушул сыяктуу
к.	Кылым
к.к.	Кылымдар
КР	Кыргыз Республикасы
М.	Москва
Мис.	Мисалы
о.э.	ошондой эле